

Delg kv

**Bildande av naturreservatet Vens backafall,
Landskrona kommun**
(2 bilagor)

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Vens backafall
Kommun	Landskrona
Fastigheter	Uranienborg 1:1, Tuna 2:8 m fl
Läge	Ö i Öresund
Kartblad	Topografisk karta: 3C Helsing- borg SV Ekonomisk karta: 3C Oa-b Ven
Gränser	Området är markerat med svart heldragen linje på bifogade karta med tillhörande detalj- kartor A-F, bilaga 1 och om- fattar även vattenområdet i Öresund till 3 meters djup (anges inte på kartan).
Areal	Ca 140 ha varav ca 60 ha land- område
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen i Malmöhus län

Beskrivning av området

Ven med en yta av 7,5 km² och en strandlinje av 11 km
upptas till största delen av en nästan helt uppodlad
svagt böljande plåtå med en högsta höjd av 45 m
(Uranienborg).

Platån övergår i en brantkust, de s k backafallen, vilka kan vara helt vegetationstäckta eller bestå av nakna erosionsbranter. Kustbranterna är som högst på södra sidan av ön, ca 40 m, och som lägst på den norra, ca 6 m. Genom erosion skapas naturliga skärningar i de jordlager som bildats under olika skeden av inlandsisens avsmältning. Denna typ av kust är ovanlig i Sverige.

Vegetationen inom backafallen utgöres förutom av gles pionjärvegetation på erosionsbranterna av torrängar (i stor utsträckning stäppartade), frisk- och fuktängar, snår, skogsinitialer och rikkärr. Floran är artrik med stort inslag av kalkgynnade arter framför allt inom de stäppartade torrängarna. Här ingår bl a ängshavre, flentimotej, fältmalört, blodnäva, kungsmynta, brudbröd, väddklint, spåtistel och jordtistel. På något fuktigare mark främst i den nordöstra delen finns en fuktigare variant med bl a darrgräs, slankstarr, vildlin och gullviva. I torrängar med riklig förekomst av vädd- och rödklint ingår en av öns stora botaniska rariteter - klintsnyltrot (*Orobanche major*). Friskängarna har en begränsad utbredning i nordöstra delen och har en trivial betesberoende vegetation. Större utbredning har fuktängar med bl a rosendunört och älgört (högörtängar), huvudsakligen lokaliserade i den norra-nordöstra delen. I och omkring en mindre bäckravin med högörtvegetation vid Bäckviken växer jättefräken (*Equisetum telmateja*) på en av sina två svenska lokaler.

Den numera minskade betesdriften har medfört att buskar, bl a rosor, hagtorn och slån och träd, framför allt alm, fågelbär och ask breder ut sig. Endast mindre arealer hålls numera öppna av betesdjur. Igenväxningen har på sina håll påskyndats genom plantering av bl a vresros, videarter, bergtall, tall, ek, bok, avenbok och havtorn. Även i kärren, där bl a blåståg och skänkt mannagräs är vanliga, har plantering skett, främst med ask och viden.

Däggdjursfaunan på Ven är mycket artfattig och utgöres främst av den under 1800-talet inplanterade fälthären och av igelkott. Fågelfaunan är förhållandevis artrik med backsvala, hämpling och den inplanterade fasanen som främsta karaktärsarter. De södra och västra backafallen hyser sannolikt landets individrikaste population av sandödlor. Den grönfläckiga paddan, som är landets sällsyntaste groddjur, fanns åtminstone tidigare inom backafallen vid Norrebrog och Haken förutom på den ännu existerande lokalen mitt på ön. Skalbaggsfaunan består bl a av flera mycket ovanliga arter av jordlöpare,

kortvingar, bladbaggar, spetsvivlar och äkta vivlar. Molluskfaunan uppvisar arter som utgör relikter från ett tidigare skogsstadium.

Förutom klintkusten och naturtyper med få motsvarigheter i landet erbjuder backafallen ett estetiskt synnerligen tilltalande landskap med fri utsikt ut över Öresund med danska och svenska kusterna på ömse sidor. Ven kan på grund av sitt läge antas höra till de av människan tidigast koloniserade områdena i Skandinavien. Ön är rik på minnen från förfluten tid. Fornfynd, hällristningar, gravar och boplatser finns från stenåldern fram till vikingatid. På kartor från 1500-talet anges lämningar av fyra vikingaborgar. Under medeltiden har säkerligen det rika sillfisket i Öresund påverkat bebyggelsen på Ven. 1500-talet är förknippat med Tycho Brahe och hans anläggningar. Under senare delen av 1800-talet och början av 1900-talet innebar tegelindustrin ett uppsving för ön.

I konst, musik och litteratur har Ven utgjort en inspirationskälla. Ön har också stor betydelse som utflyktsmål, turist- och sommarort.

Backafallen på Ven har i länets naturvårdsplan föreslagits bli naturreservat. Hela ön är utpekad som riksobjekt för såväl naturvård, kulturmiljövård som friluftsliv. Ven har sedan 1966 förordnande enligt 19 § naturvårdslagen till skydd för landskapsbilden.

Ärendets beredning

Genom sammanställning av kända uppgifter och fördjupad dokumentation kring det föreslagna reservatet har det framstått som klart, att området hyser mycket stora natur- och kulturmiljövärden. Länsstyrelsen presenterade 1985 ett första utkast till naturvårdsförordnande för Ven. Det framlagda förslaget har därefter diskuterats med kommunen, markägare och andra och bl a redovisats vid sammankomster med Hvens byalag.

Statens naturvårdsverk, kommunen, berörda myndigheter och andra sakägare har yttrat sig över förslaget. Några enskilda sakägare har framfört synpunkter mot reservatsbildningen, främst med avseende på framtida möjligheter till bebyggelse av nu obebyggda tomter. Länsstyrelsen har inte funnit tillräckliga skäl att helt tillmötesgå dessa synpunkter.

GRUND FÖR BESLUTET

Vens geologiska uppbyggnad med jordlager som bildats vid olika skeden under isavsmältningen, öns landformer med sin karakteristiska klintkust (backafallen) och blottade erosionsbranter gör området geovetenskapligt mycket värdefullt. De olika naturtyper och den vegetation och flora som finns i Vens backafall och som uppkommit genom naturlig erosion i rasbranterna, tidigare markutnyttjande och nuvarande hävd är av stort botaniskt värde. Särskilt värdefulla är växtarter som klintsnyltrot, jättefräken och hylsnejlika. Genom tidigare lång kontinuitet i betesgång är backafallen även av markhistoriskt värde. Genom den variation av naturtyper och vegetation som området uppvisar, är det även zoologiskt värdefullt. Särskilt värdefulla djurarter är grönfläckig padda och sandödla.

Den estetiskt synnerligen tilltalande landskapsbilden, fri utblick ut över Öresund mot den svenska och danska kusten på ömse sidor, sandstränder, en låg trafikintensitet samt den kulturhistoriska miljön på Ven gör att området har stora värden som utflyktsmål och för rekreation och friluftsliv. Ven i sin helhet har mycket stora värden från turistisk synpunkt.

Förhistoriska fornlämningar, lämningarna av Tycho Brahes kvarn- och dammanläggningar vid Möllebäcken samt spår av lertäkter från tidigare tegeltillverkning bildar tillsammans med en till stor del genuin bebyggelse en kulturhistoriskt komplex, synnerligen värdefull miljö. Värdet är av den omfattningen att området klassificerats som riksobjekt.

Med ovan nämnda motiv och på grund av sin betydelse för kännedomen om landets natur och kultur, sin märkliga beskaffenhet, landskapets skönhet och områdets betydelse för allmänhetens friluftsliv bör det beskrivna området ges ett förordnande enligt naturvårdslagen.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822, omtryckt 1974:1025) förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts med kraftig svart heldragen linje på bifogade karta med tillhörande detaljkartor A-F (bilaga 1) som naturreservat. Vid angränsande åkermark följer reservatsgränsen den övre kanten av backafallen. Reservatet omfattar även vattenområdet intill 3 m djup. Den stenmur/jordvall som löper från Sankt Ibbs gamla kyrka mot gamla Västra fyren ingår i sin helhet i reservatet.

Ändamålet med reservatet skall vara att

1. Behålla de naturliga landformerna och i princip tillåta fria landskapsformande erosionsprocesser genom skred, ras och havsvågors aktivitet.
2. Återskapa och bevara de tidigare träd- och buskfria backafallen i form av betade ängsmarker med karaktéristiska vegetationstyper, men också bevara förutsättningarna för en rik småviltfauna genom att spara biotoper i form av buskbevuxna områden inom lämpliga partier samtidigt som det för kulturmiljövården värdefulla äldre odlingslandskapet tillvaratas.
3. Genom en ändamålsenlig hävd bevara och gynna förutsättningarna för enskilda växt- och djurarter som bl a klintsnyltrot, jättefräken, grönfläckig padda, sandödla och backsvala.
4. I begränsad omfattning och under enkla former möjliggöra rekreation och friluftsliv i områden som är lämpade för detta.

Föreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet skall för området gälla de föreskrifter som med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen (1976:484) anges nedan.

A. Föreskrifter med stöd av 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla **att**

- 1 uppföra helt ny byggnad eller annan anläggning eller utföra om- eller tillbyggnad
- 2 bedriva täktverksamhet i någon form
- 3 vidtaga åtgärder som förändrar yt- eller dräneringsförhållanden och landskapets allmänna karaktär som att spränga, borra, schakta, utfylla, dränera, dämna, plöja eller utföra annan markberedning
- 4 plantera eller så träd, buskar eller andra växter
- 5 avverka buskar eller träd

- 6 anordna upplag annat än tillfälligt för jordbrukets behov
- 7 använda gödselmedel eller andra jordförbättringsmedel
- 8 använda kemiska bekämpningsmedel
- 9 dra fram mark- eller luftledning
- 10 uppföra stängsel eller andra hägnader annat än för jordbrukets behov
- 11 anbringa tavla, plakat, skylt, affisch, inskrift eller därmed jämförlig anordning - informations- och reservatsskyltar undantagna.

Ovan nämnda bestämmelser skall ej utgöra hinder för åtgärder i samband med reservatets skötsel i enlighet med av länsstyrelsen fastställd skötselplan. Bestämmelserna skall ej heller utgöra hinder för åtgärder i samband med drift och underhåll av befintliga ledningar tillhörande jordbrukets dräneringssystem, kommunens vatten- och avloppsnät, televerket, sjöfartsverket eller eldistributör. Föreskriften A 7 skall ej heller gälla områden vid Möllebäcken och Vingesti så som närmare anges i fastställd skötselplan.

B. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken är skyldig att tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet, nämligen

- 1 utmärkning av, skyltning till och upplysning om reservatet
- 2 anordnande av vandrings- och cykelleder och stängselgenomgångar
- 3 röjning, gallring, avverkning och övrig skötsel av busk- och trädbevuxna områden så som närmare anges i fastställd skötselplan
- 4 skötsel av betesmarker innefattande betesdrift, röjning, gallring, uppsättande och underhåll av stängsel och vattningensanordningar enligt fastställd skötselplan.

Vandrings- eller cykelled skall ej anläggas mellan Bäckviken och Möllebäckens utlopp.

C. Föreskrifter med stöd av 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla **att**

- 1 gräva, borra, mejsla eller på annat sätt skada mark, block eller erosionsbranter
- 2 plocka växter inom de områden som på kartan till beslutet (bilaga 1) angivits med särskild skraffering
- 3 göra upp eld annat än på vegetationsfri mark vid stranden
- 4 tälta eller ställa upp husvagn, campingbil eller motsvarande
- 5 på ett störande sätt använda radio, bandspelare eller motsvarande
- 6 anbringa tavla, plakat, skylt, affisch, inskrift, snittsel eller därmed jämförlig anordning.

Föreskriften C 1 skall ej utgöra hinder för demonstration av Vens geologiska uppbyggnad i samband med organiserad undervisning. Föreskrifterna under C skall ej heller utgöra hinder för åtgärder i samband med reservatets skötsel i enlighet med fastställd skötselplan.

D. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltningen av reservatet

Naturvårdsförvaltare

Naturvårdsförvaltare skall vara länsstyrelsen i Malmöhus län, som fortlöpande vid förvaltningen skall samråda med markägare, berörda myndigheter, länets skötselråd och naturvårdsentreprenören.

Skötselplan

- 1 Reservatets gränser skall utmärkas enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och naturvårdsverkets anvisningar.
- 2 Markdisposition, skötsel och vård, kontroll av skötselåtgärdernas effekt samt anläggningar för allmänheten skall ske enligt detaljanvisningarna i skötselplanen, som skall fastställas av länsstyrelsen.
- 3 Naturvårdsförvaltningen skall finansieras enligt den ekonomiska plan som fogas till den fastställda skötselplanen.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se bilaga 2.

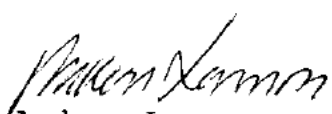
När detta beslut vunnit laga kraft skall länsstyrelsens beslut den 1 mars 1966 (dnr III R13 183 65) om förordnande enligt 19 § naturvårdslagen för ön Ven upphöra att gälla i den del som ingår i det bildade naturreservatet.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Bertil Göransson jämte ledamöterna Gun Hellsvik, Karin Henningson, Kjell-Åke Henstrand, Per-Olof Håkansson, Arne Lyngé, Sten Norin, Ronny Olander, Guntram Olofsson, Pehr Martin Pehrsson, Per-Olof Pettersson, Lars C G Samzelius, Mats Svanberg och Lars Wahlberg.

I den slutliga handläggningen deltog även länsrådet Lennart Linder-Aronson, länsarkitekt Lars Renfors, länsantikvarie Carin Bunte, t f förste länsassessor Elsa von Poehl, länslantmätare Rolf Davidson, miljövårdsdirektör Lars Pålsson samt byrådirektör Anders Larsson, föredragande.

Bertil Göransson

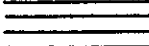

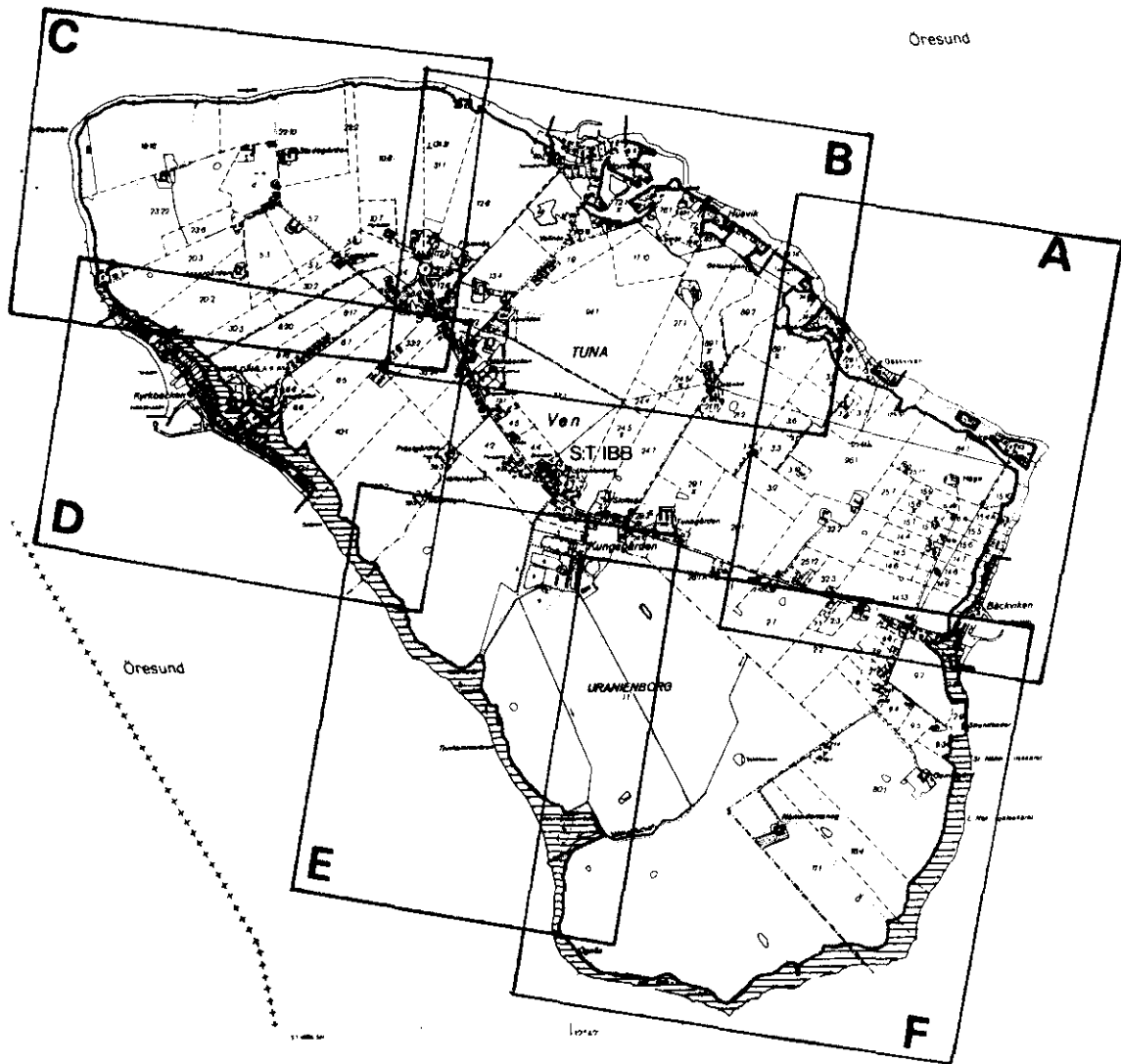
Anders Larsson

Bilagor

1. Karta över reservatets avgränsning samt områden med förbud att plocka växter
2. Hur man överklagar

NATURRESERVATET VENS BACKAFALL
Översiktskarta

- Reservatsgräns. Reservatet omfattar även vattenområdet till 3 m djup (anges ej på kartan)
- Område med förbud att plocka växter

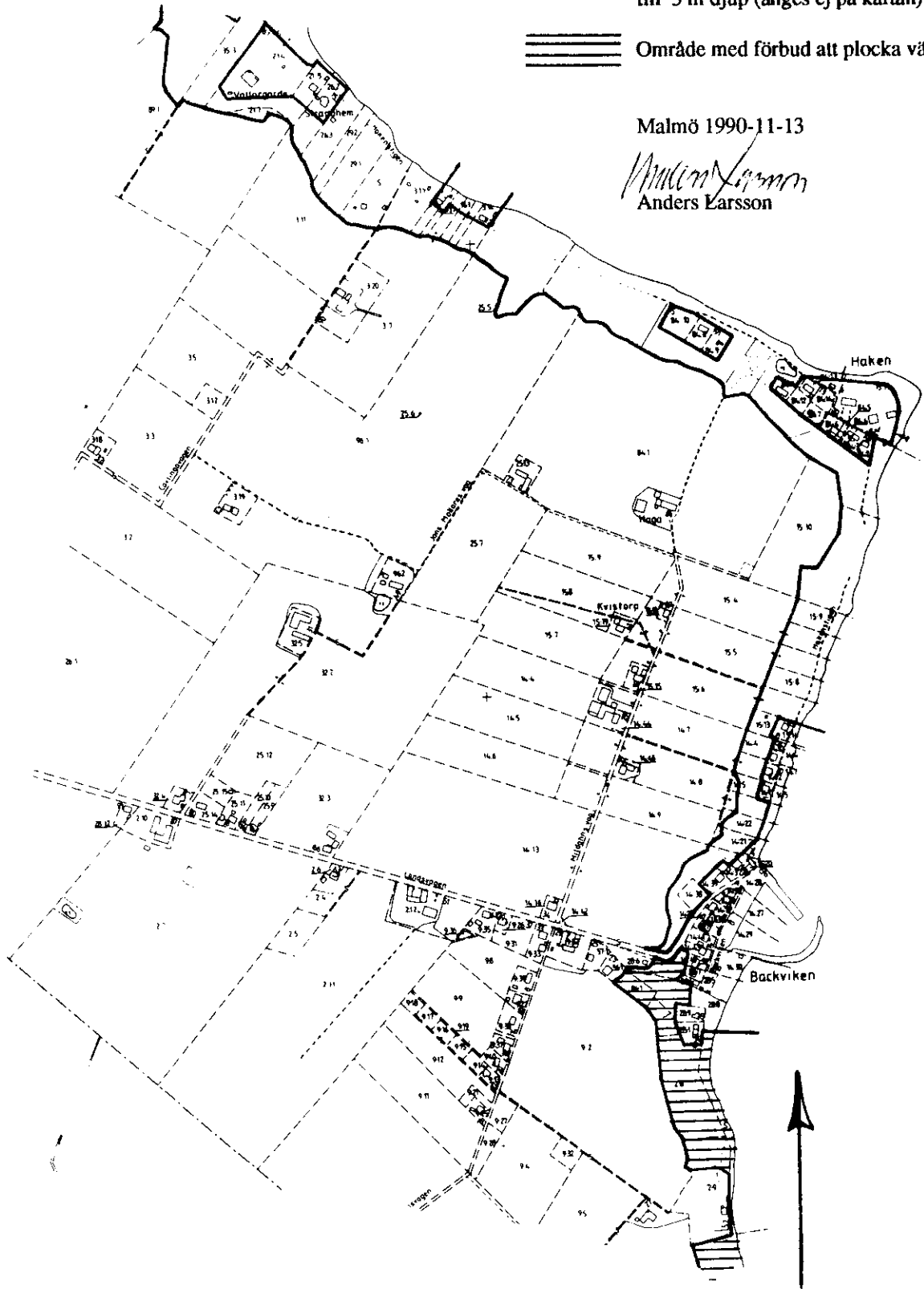
VENS BACKAFALL

— Reservatsgräns. Reservatet omfattar även vattenområdet till 3 m djup (anges ej på kartan)

==== Område med förbud att plocka växter

Malmö 1990-11-13

Anders Larsson
Anders Larsson

VENS BACKAFALL

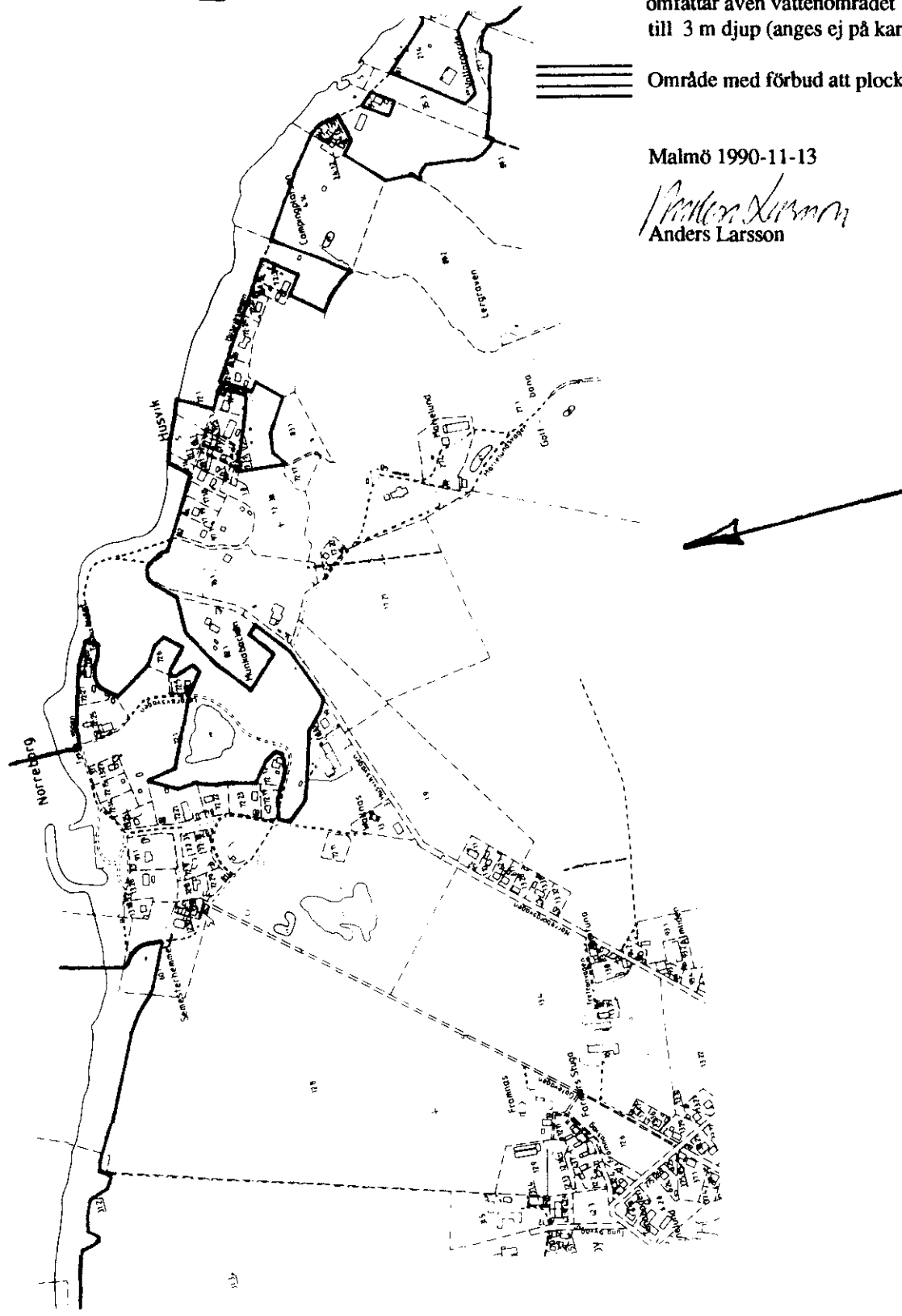
0 100 200 300 m

Reservatsgräns. Reservatet omfattar även vattenområdet till 3 m djup (anges ej på kartan)

Område med förbud att plocka växter

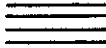
Malmö 1990-11-13

Anders Larsson
Anders Larsson

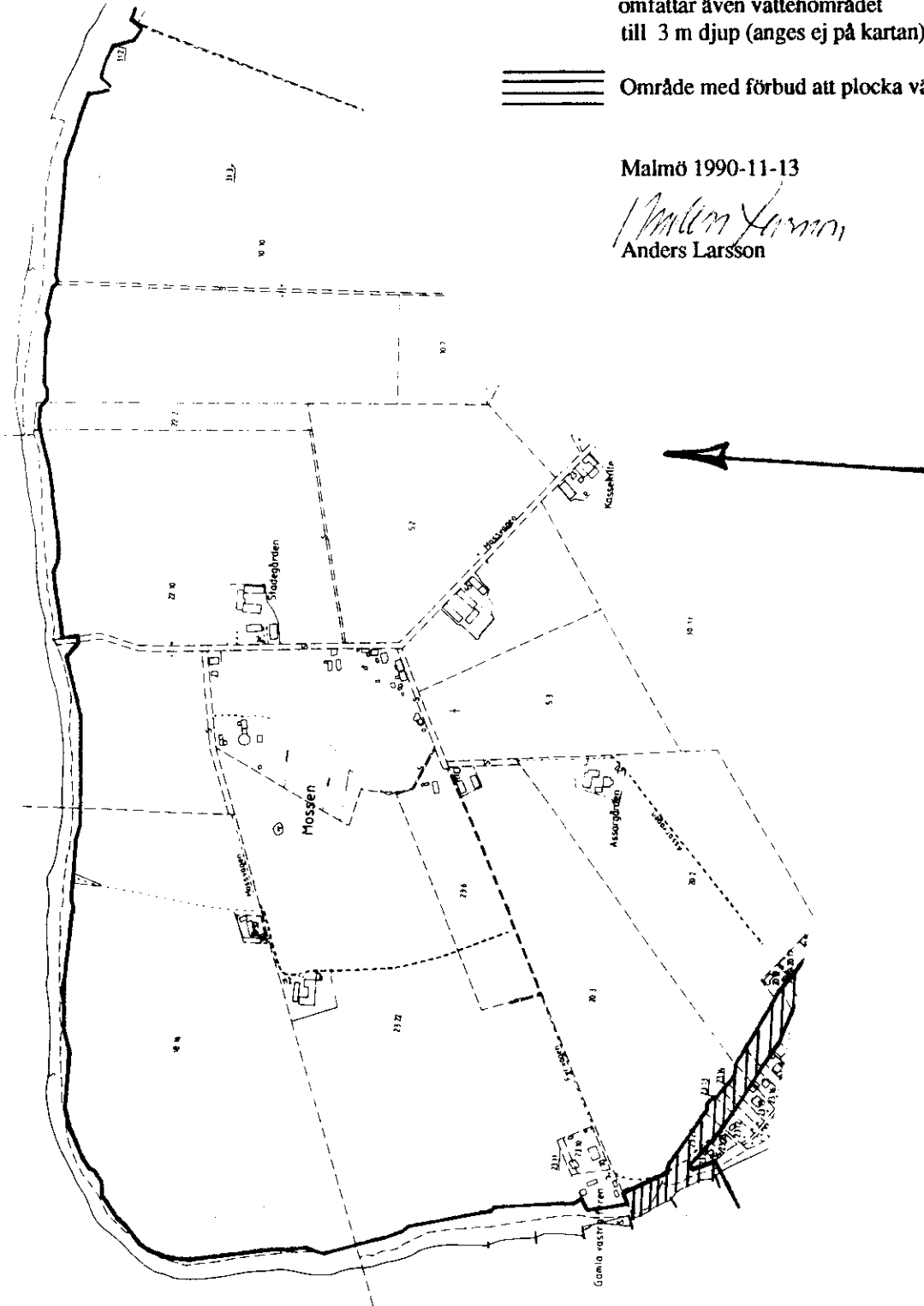

VENS BACKAFALL

- Reservatsgräns. Reservatet omfattar även vattenområdet till 3 m djup (anges ej på kartan)
- Område med förbud att plocka växter

Malmö 1990-11-13

Anders Larsson
Anders Larsson

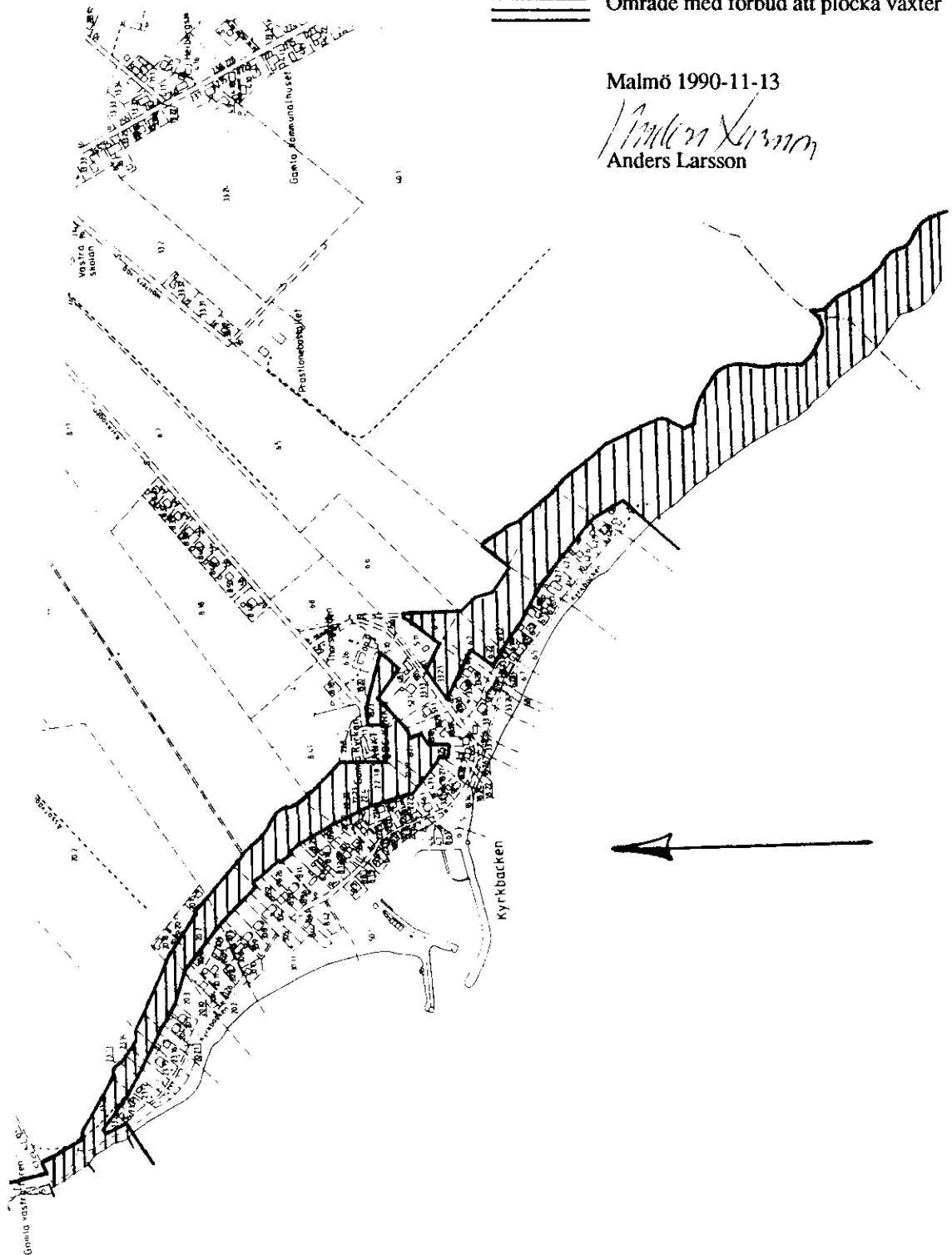
VENS BACKAFALL

— Reservatsgräns. Reservatet omfattar även vattenområdet till 3 m djup (anges ej på kartan)

==== Område med förbud att plocka växter

Malmö 1990-11-13

Anders Larsson
Anders Larsson

Karta E

231-10965/90
1282-206

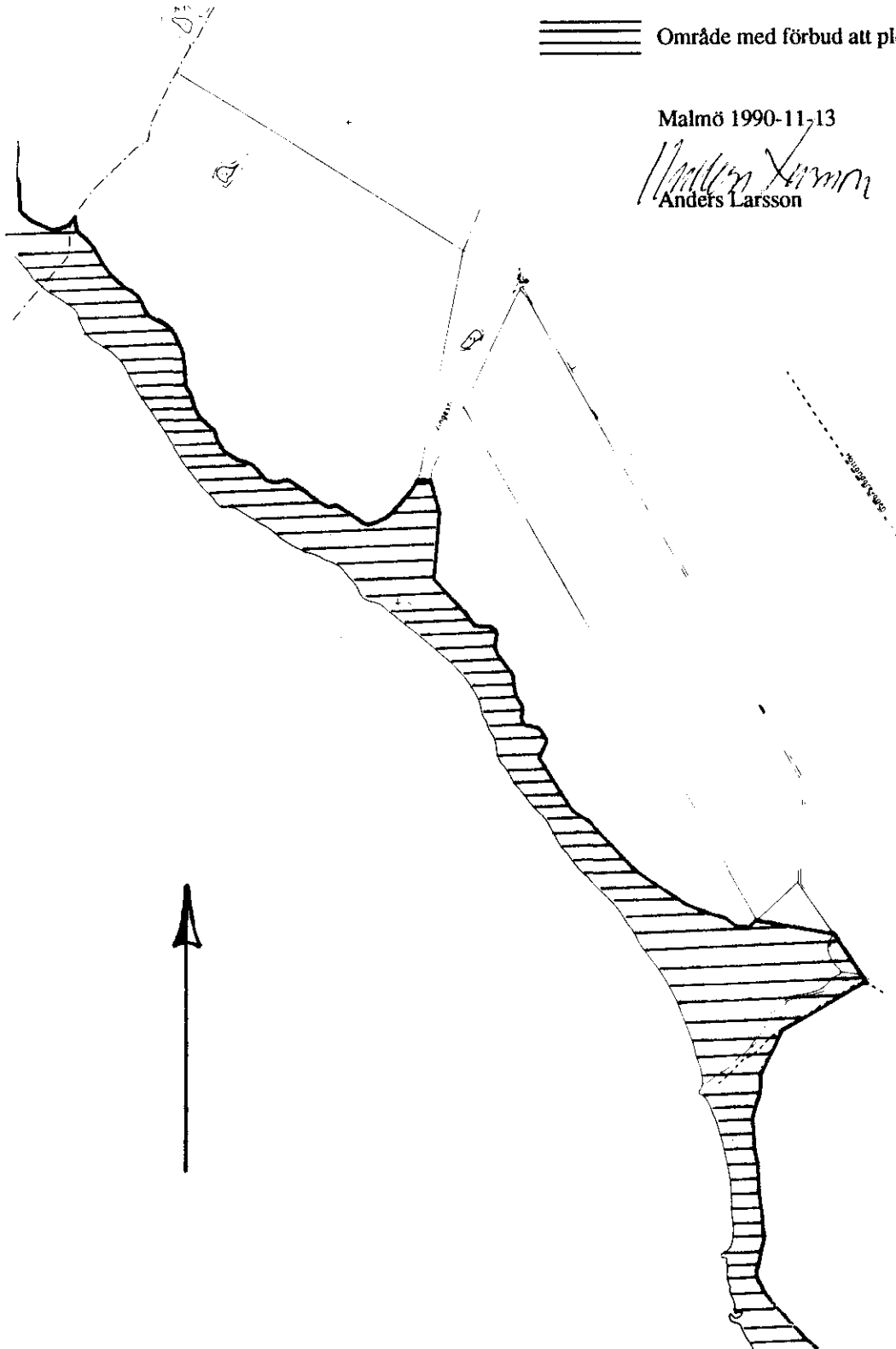

VENS BACKAFALL

- Reservatsgräns. Reservatet omfattar även vattenområdet till 3 m djup (anges ej på kartan)
- ==== Område med förbud att plocka växter

Malmö 1990-11-13

Anders Larsson
Anders Larsson

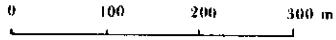

Karta F

231-10965/90
1282-206

VENS BACKAFALL

0 100 200 300 m

— Reservatsgräns. Reservatet omfattar även vattenområdet till 3 m djup (anges ej på kartan)

==== Område med förbud att plocka växter

Malmö 1990-11-13

Anders Larsson
Anders Larsson

